

# TRŽIŠKI VESTNIK

GLASILO SOCIALISTIČNE ZVEZE DELOVNIH LJUDI TRŽIŠKE OBČINE

LETO VII.

Tržič, 15. maja 1958

Št. 10



## LEPE MANIFESTACIJE V POČASTITEV PRVOMAJSKIH PRAZNIKOV

Tudi v našem mestu je bilo ob prvomajskih praznikih mnogo prireditvev, med katerimi so še posebej pomembne kulturne proslave, ki jih je v ta namen organiziral posebni pripravljalni odbor. Lahko rečemo, da se je tudi letos na-

uri, v dvorani Cankarjevega doma slavnostna akademija. Krajši nagovor o pomenu prvega maja — praznika dela je imel predsednik DPD Svoboda tov. Nande Stritih. V kulturnem delu proslave pa sta nastopila DPD Svoboda in glasbe-

biti mlada. Njihovo izvajanje je nagradilo številno poslušalstvo s toplim odobravanjem. Mnogoštevilni zbor (okrog 100 pevcev) z orkestrom vred je ustvaril ob interpretiranju borbenih pesmi svečano vzdušje v dvorani. Pevski zbor osemletke heroja Bračiča je nato ob spremljavi orkestra zapel še Radovana Gobca »Bratovsko pesem«, Nedved-Tomčevo skladbico »Hajd na noge« pa zbor osemletke heroja Grajzerja, prav tako z orkestrom. Pevske točke sta v ta namen pripravila zborovodji tov. Debeljakova in France Slabe. V drugem delu kulturnega sporeda pa je godba DPD Svoboda pod vodstvom kapelnika Francija Šarabona zaigrala tri borbene koračnice. Poslušalstvo je godbenike nagradilo s toplim aplavzom. Svečanost je bila zaključena z državno himno Hej Slovani, ki jo je prav tako zaigrala godba. Program je bil zares kvalitetno izbran in uspešno izvajan. Občinstvo je zapuščalo dvorano z zadovoljstvom in občutkom moralnega zadoščenja, da je bila že ta akademija sama lep uvod v nadaljnje prireditve, ki so ji sledile.

Na večer pred praznikom dela so ob 18. uri svečano odkrili spominsko ploščo nad urejenim grobiščem padlim borcem in talcem. Spominski nagovor je imel tovariš Franc Jagodic-Krstan ob navzočnosti zastopnikov oblasti, organizacij in ustanov ter številnega občinstva. Govornik je nanovo osvetlil herojsko borbo iz časa narodno osvobodilne vojne ter dejal, da naj bo ta spominska plošča le skro-

men dokaz naše ljubezni in spoštovanja njihovih žrtev. Po govoru je godba intonirala žalostinke, zastavonoše pa so molče nagnili svoje prapore, medtem ko so zastopniki oblasti in organizacij položili na grobišča vence. Prisotno občinstvo je presunjeno bralo pomembne besede, ki so vklesane na spomeniku:

*»Kdor mimo greš, ustavi svoj korak  
in se zamisli tibo v našo žrtev!  
Kot mi naj ljubi domovino vsak,  
potem ne bo nihče med nami mrtev.«*

(Lily Novy)

Istega dne je bil ob 19. uri slavnostni koncert godbe pod taktirko njenega mladega kapelnika Franca Šarabona. Koncertni spored je bil zelo pester in še posebej prikladen za slavnostno vzdušje. — Koncertni spored je obsegal borbene, partizanske, narodne in koncertne skladbe. Še posebej pa je treba omeniti tudi skladateljsko dejavnost mladih godbenikov, tako kapelnika Šarabona in Sajovca, ki sta v ta namen zložila slavnostno uverturo na domače napeve. Za pestro in učinkovito izvajanje so bili godbeniki deležni s strani številnega občinstva topliega odobravanja.

Na sam praznik dela je godba z budnico opozorila prebivalstvo na pričetek praznika dela. Ta dan so odprli tudi novo pekarno. To pridobitev je prebivalstvo z veseljem pozdravilo. Ob 14. uri istega dne je bilo tudi razvitje sindikalnega prapora v tovarni lepenke. Tudi pri tej slavnosti je sodelovala godba na pihala. Ostale organizacije in podjetja so organizirale izlete in pohode v naravo, Turistično društvo je organiziralo izlete z avtobusi v Drago in Begunje in v gostišče Podljubelj.

## SLOVESEN SPREJEM ŠTAFETE MLADOSTI

Pretekli četrtek je Trg svobode sredi dopoldneva spet dobil praznično podobo. Na slavnostno okrašeni tribuni pred občinsko hišo so se zbrali zastopniki oblasti in družbenih organizacij, ob njej so se razvrstile deputacije društev v uniformah s svojimi zastavami ter godba, ostali trg pa so napolnili šolska mladina in številno občinstvo. Zbrali so se k sprejemu tržiške štafete mladosti.

Gorenske štafete mladosti so bile letos organizirane tako, da so obšle vse pomembnejše kraje iz zgodovine narodnoosvobodilnega boja na Corenjem in obudile spomine na slavne dni, ki so jih doživljali naši partizani. Glavna štafeta je tekla z Vršiča, njej pa se je med potjo priključilo ostalih 12 štafet, med njimi tržiška, ki je začela svojo pot pod Storžcem.

Nekaj pred enajsto je štafeta, ki so jo sestavljali člani organizacij in motoristi, prispela v Tržič. Godba ji je v pozdrav zaigrala koračnico, ostali prisotni pa so jo pozdravili s ploskanjem. Ko se je štafeta razvrstila pred tribuno, jo je nagovoril najprej tov. Milan Ogris, nato pa je tov. Jože Roblek prebral pozdravno pismo tržiškega prebivalstva predsedniku republike z voščili za njegov bližnji rojstni dan.

Godba je ponovno zaigrala, nato pa je štafeta spet prevzela štafetno palico, da jo ponese skozi Kovor in Križe v Kranj, kjer se priključi glavni štafeti. Iz Tržiča ni odhajala sama: v duhu so jo spremljali ostali Tržičani, ki jim je narodnoosvobodilni boj v spominu še živ in znajo zato tembolj ceniti svojo domovino z njeno novo družbeno ureditvijo.



V teh dneh hite misli vseh državljanov nove Jugoslavije k predsedniku republike maršalu Titu, želeč svojemu dragemu tovarišu še mnogo, mnogo let, polnih zdravja in življenjskih moči, da bi tako lahko še dolgo vodil naše narode s svojimi izrednimi državniškimi sposobnostmi, ki jih občudujejo po vsem svetu, in po našem zastavljenem družbeno-političnem konceptu, ki žanje odobravanje vseh treznih politikov v svetu, zlasti pa vsega našega delovnega ljudstva, ki uživa njegove velike koristi.

Tem željam se iz vsega srca pridružuje v imenu svojih bralcev tudi naš list. Naj živi predsednik republike, naš ljubljeni tovariš Tito!

še prebivalstvo v lepem številu udeležilo teh prireditvev in tako znova dokazalo svojo narodno zavezo in privrženost socialistični preobrazbi.

Kot uvod v praznovanje 1. maja je bila v soboto, 26. aprila ob 20.

na šola ob sodelovanju obeh mladinskih zborov osemletk heroja Bračiča in Grajzerja. — Orkester glasbene šole je spremljal združena mladinska zbora, ki sta zapela Radovana Gobca »Pesem o svobodi« in »Lepo je v naši domovini





Največjo skrb posveča občinski ljudski odbor našemu delovnemu človeku in zboljšanju njegovih razmer. K temu zboljšanja bo pripomogla tudi nova moderna pekarna, ki je bila slovesno odprta 1. maja.

## NOVI PREDPISI O GRADITVI STANOVANJ

Zvezni izvršni svet je izdal uredbo, ki določa ugotovitev posebnih pogojev graditve stanovanjskih hiš in upravnih zgradb ter družbeno nadzorstvo nad to graditvijo in usmerjanje graditve stanovanj. — Občinski ljudski odbor bo v kratkem razpravljal o osnutku zadevnega odloka. Odlok bo odredil tipizacijo stanovanjskih hiš in stanovanj, oziroma, kolikšno površino in prostornino z morebitnimi skupnimi napravami morajo zavzemati posamezna stanovanja, ki se grade iz družbenih sredstev. Prav tako bo občinski ljudski odbor z odlokom odredil najvišji znesek, ki se sme porabiti za posamezne tipe stanovanjskih hiš oz. stanovanj, za opremo, ki se lahko vgradi, kraj za zidanje stanovanjskih hiš, komunalne naprave, ki se morajo obvezno zgraditi zaradi izpopolnjevanja stanovanjskega naselja, kakor tudi znesek stroškov teh naprav in podobno.

Ce bo zidala stanovanjsko hišo gospodarska organizacija iz sredstev sklada za skupne porabe, bo odločal delavski svet podjetja o tem, katerim potrebam naj ustrezajo stanovanja in pa katere kategorije stanovanj naj se zgradijo.

Pred sprejetjem predpisov o usmerjanju graditve stanovanj na svojem območju bo občinski ljudski odbor predložil osnutek teh predpisov zborom volivcev v razpravo. Občinski ljudski odbor bo zborom volivcev predložil tudi poročila o rezultatih, doseženih pri graditvi stanovanj, kot je to že delal doslej ob letnih obračunih.

Zaradi kontrole ekonomične uporabe sredstev mora organ uprave, ki je pristojen za zadeve graditve stanovanj, poročati občinskemu ljudskemu odboru občasno, vendar vsaj enkrat v šestih mesecih o stanju zgraditve stanovanj. To poročilo bo obsegalo zlasti ceno graditve glede na vrsto stanovanj, podatke o stanovanjskih stavbah, ki se grade, in rokih zgraditve, vzroke, zaradi katerih se roki ne upoštevajo, koliko in katere vrste stanovanj je bilo zgrajenih, število in poklic oseb-družin, ki so jim bila dodeljena stanovanja in če je bil pri dodeljevanju stanovanj upoštevan splošni prednostni vrstni red, kakor tudi podatke o izvajanju programa delitve stanovanj.

Zaradi čimbolj učinkovitega izvajanja predpisov ima že omenjena zvezna uredba prehodne določbe za že začeto graditev stanovanj. Zato se ne morejo začeti dela za graditev novih stanovanjskih hiš, dokler občinski ljudski odbor ne bo sprejel predpisov o usmerjanju graditve stanovanj. Steje se, da se je stanovanjska hiša začela graditi, če so se začela fizična dela.

Po omenjeni uredbi je občinski ljudski odbor upravičen, da predpiše novo kategorizacijo stanovanj, zlasti za tista stanovanja, ki nudijo večjo udobnost in imajo boljšo opremo in naprave, kot je to v navadi. Dokler ne uvede posebnih kategorij, predpiše občinski ljudski odbor dopolnilno tarifo za uporabo stanovanj, ki nudijo večjo udobnost in ki imajo boljšo opremo in naprave, kot je to v navadi, kot so na primer električne naprave in podobno. Kajti naprave, ki se navadno ne vgrajujejo v stanovanja, se ne morejo vgraditi v breme sredstev za bodočo graditev stanovanj.

Novi občinski odlok bo usmerjal graditev stanovanj ob načelu za cenejšo graditev in s tem za reševanje stanovanjske stiske v naši občini.

### OBČINSKI KREDITNI SKLAD ZA GRADNJO STANOVANJ

Kredite za gradnjo stanovanj je ta sklad razdelil za zdaj le gospodarskim organizacijam. Občinska stanovanjska skupnost je prosila za kredit 33,100.000 din, dovoljen pa ji je kredit letos 26,100.000 din, prihodnje leto pa dobi še 7 milijonov din.

Bombažna predilnica in tkalnica je zahtevala 108 milijonov kredita, dovoljenih pa ji je letos 62 milijonov, drugo leto pa dobi še 46 milijonov. Tovarna Peko je želela 22,500.000 din, zagotovljenih pa ji je letos 10 milijonov din, prihodnje leto pa dobi 12,500.000 din. Tovarna lepenke pa je želela 11,250.000 din, letos bo prejela 7 milijonov din, prihodnje leto pa 4,250.000 din. V celoti je občinski kreditni sklad letos dovolil podjetjem za gradnjo stanovanj 105 milijonov in 100 tisoč dinarjev kredita, za prihodnje leto pa je že v naprej zagotovil nanaljnih 69

milijonov 750 tisoč din kredita. Stanovanjska stiska je glavna skrb občinskega ljudskega odbora.

Zasebnikom, ki bodo gradili stanovanja, so dovolili 9,500.000 din kredita, od katerih bo letos izplačanih 6,800.000 din, prihodnje pomlad pa 2,700.000 din.

Za gradnjo stanovanjske hiše na Balosu je prosila Bombažna predilnica in tkalnica za 38 milijonov din kredita iz občinskega stanovanjskega kreditnega sklada, medtem znaša pogodbeni predračunska vrednost stavbe 2 milijona din več. Prvotni načrti so upoštevali hišo z 2 nadstropjema, toda gradili bodo stavbo v tri nadstropja. Kredit za gradnjo bo dovoljen občini, ki gradi to stavbo.

### VIŠINA NAJEMNINE ZA POSLOVNE PROSTORE IN LOKALE

Z zadnjim odlokom o najemninah in njih delitvi na sklade je

obč. ljudski odbor prepustil hišnim lastnikom 70% najemnin za poslovne prostore, toda s pogojem, da se znesek uporabi izključno za vzdrževanje in izboljšanje poslovnih prostorov in deloma tudi stavbe same, kolikor je popravilo stavbe v tesni zvezi z lokalom. Kljub temu pa še mnogi zasebni lastniki poslovnih prostorov mislijo, da smejo poviševati najemnino v nedogled, češ da živijo od najemnine. To pa ni bil smisel občinskega odloka. Že lansko leto je obč. ljudski odbor sprejel odlok o najemninah za poslovne prostore, ki pa se še ni uveljavil, ker je pač odbor upal, da hišni lastniki ne bodo zahtevali pretiranih najemnin za lokale. Zaradi previsokih zahtev najemnin pa bo zadevni občinski odlok v kratkem objavljen v Uradnem vestniku okraja Kranj in bodo najemnine maksimirane.

## Iz naših tovarn

### NOVI DELAVSKI SVETI IN UPRAVNI ODBORI V PODJETJIH

Družbene gospodarske organizacije na področju naše občine so že izvolile nove organe delavskega samoupravljanja, ki so že prevzeli posle. Število se nasproti prejšnjemu stanju ni bistveno izpremenilo. V novoizvoljenih delavskih svetih in upravnih odborih prevladuje mladina, kar je tudi prav.

V Bombažni predilnici in tkalnici so sklenili, da bo novo izvoljeni delavski svet moral dovršiti šolo delavskega samoupravljanja. Organizirali bodo seminar, za katerega bodo sestavili program, TK ZKJ, sindikat in center za izobrazbo.

### SPREMEMBE V VODSTVIH PODJETIJ

Pri nas zadnje čase precej šušljajo o zamenjavi vodilnih uslužbencev v gospodarskih organizacijah. Naš list je že pisal o tem, da so v neki tovarni (Tovarna lepenke) v delavskem svetu izrekli zaupnico direktorju, ko je izjavil, da se umakne, če ne uživa zaupanja. Delavski svet Lesnoindustrijskega podjetja pa je decembra lanskega leta izrekel nezaupnico svojemu direktorju zaradi nepravilnega odnosa nasproti organom samoupravljanja in kolektivu ter zaradi drugih okoliščin. Direktor podjetja se je moral umakniti, ker je uvidel, da brez sodelovanja s kolektivom ni možno delo. Zadnje tebe smo slišali o odslovlitvi vodilnih uslužbencev v Bombažni predilnici in tkalnici. Odslovlitev dveh uslužbencev na vodilnih mestih je bila povsem v skladu s socialističnim samoupravljanjem. Zaradi nesoglasij s kolektivom podjetja je bil pozvan vodilni komercialist, da odpove službo sam, preden mu jo odpove podjetje, medtem ko je bil drugi primer z obratovodjem že kar tragičen, ko je kolektiv neke delavnice zahteval odhod vodilnega uslužbenca. Direktor največjega tržiškega podjetja je prišel v spor z kolektivom in delavski svet podjetja je izrekel direktorju za veliko večino glasov nezaupnico. Tako za podjetje kot za direktorja nastaja vprašanje, če še more direktor, ki ne uživa več zaupanja kolektiva, ostati na svojem službenem mestu. V zadevi bo na seji razpravljala občinski ljudski odbor, ki bo sklepal o tem, ali se direktor razreši ali ne. Delavstvo v javnosti poudarja, da se s sklepi o zaupnici ali nezaupnici najbolj nazorno

uveljavlja delavsko samoupravljanje v podjetjih.

Tudi kavarna in gostilna Zelenica je menjala direktorja. Tudi v tem podjetju je prišlo do nesoglasij med kolektivom in direktorjem, ki je nato sam odpovedal službo. Novi direktor še ni imenovan, posle opravlja sedaj vršilec dolžnosti.

### ZAPOSLOVANJE DELOVNE SILE

Naša podjetja še vedno jemljejo ali odpuščajo delovno silo, ne da bi dala za to dovoljenje posredovalnica za delo. Posredovalnica bo morala uvesti trde ukrepe proti samovoljnosti. Mnogo skrbi ima posredovalnica z zaposlitvijo delavcev z zmanjšano delovno sposobnostjo. Nekateri delavski sveti so kratkoma sklenili, da ljudi z zmanjšano delovno sposobnostjo ne sprejemajo. Zato so v tem pogledu že storjeni primerni ukrepi. Posredovalnica za delo ima tudi težko zaradi silnega pomanjkanja stanovanj in je zato zelo težko dobiti kvalificirano delovno silo.

Posamezna podjetja sprejemajo na delo osebe, ki nimajo delovnih knjižic. Mnoga podjetja še vedno niso v povezavi s posredovalnico za delo in vse to povzroča nesoglasja, ki bi se mogle izcimiti v posledice.

K nam prihajajo sezonski delavci, ki pa se ne morejo zaposliti v nekaj urah po prihodu. Nastaja vprašanje, kam namestiti take delavce za vsaj eno noč, preden jih napotijo na delo v kako podjetje. Posredovalnica išče primerna prenočišča.

Velika skrb posredovalnice za delo so tudi vajenci. Ta čas že zbira posredovalnica podatke o mladini, ki se želi izučiti v določenih poklicih. Podjetja in obrtniki morajo dati posredovalnici podatke, koliko vajencev so pripravljene sprejeti v uk. Kolikor se starši ali mladinci obračajo neposredno na podjetja, naj ta pazijo na šolsko izobrazbo, ker se postavlja zelo strog kriterij, namreč od 6 do 8 razredov osemletke. Kritični poklici v gospodarstvu, v katerih manjka naraščajo, so zidarji, kovači, dimnikarji in tesarji. Na vse šole so bila poslana pismena vprašanja, kateri mladinci želijo vstopiti v uk. Ko bo posredovalnica prejela odgovore, bo napotila mladino na zdravniške in psihološke preglede in po dogovoru nato napotila mladince v primerno poklice.



# Preskrba s pitno vodo

Velik del prebivalstva v občini nima zdrave pitne vode. Na področju občine je kar 92 privatnih vodovodov, 79 vodnjakov in 89 kapnic. Razen nekaj izjem imajo privatni vodovodi lesene zajemalnike in rezervoarje, ki niti niso zavarovani pred vstopom mrčesa ali živali, ki se stalno onesnažujejo. Nezdrava pitna voda povzroča bolezni prebivali. Naraščanje bolezni prebivali pa samo dokazuje kritično stanje preskrbe z vodo v naši občini.

Kje dobiti ogromne vsote denarja za gradnjo higiensko neoporečnih vodovodov v vseh naseljih občine? Samo z vodarino! Treba je priznati, da v naši občini vodarina res ni visoka in zato ima občina tudi najmanj dohodkov iz tega vira in ne more graditi novih vodovodov. Prebivalstvo tudi ravna s 55 let starim občinskim vodovodom tako samovoljno, da je nujno napraviti vsemu temu prav odločen konec. Občinske vodovode navrtava, ne da bi prej dal upravni odbor svoje dovoljenje, dela nove iztoke brez soglasja vodovoda, ne plača predpisanih pristojbin za priključke, skratka, občinski vodovod je sedaj prisiljen, da poišče pomoč proti vladajočim razmeram in ta pomoč bo obstajala v - ovdabah in v kaznovanju. Kdorkoli bo v bodoče karkoli napravil na vodovodu, bo neusmiljeno kaznovan in izvajale se bodo še druge posledice. Zato je potrebno, da vsako vedno s posebno prošnjo zaprosi za pismeno dovoljenje, če hoče napraviti nov iztok. Tudi če je kdo že imel v hiši napeljavo, pa vode ni uporabljal in hoče sedaj montirati samo pipo, mora vložiti prošnjo. Nihče pa nima pravice, tudi inštalater ne, da bi dal ustno dovoljenje. Samo pismeno dovoljenje velja, ustna pritrdila ne veljajo in bo tisti, ki je kaj delal na vodovodu, zagrešil kaznivno dejanje, če ni imel prej v roki pismeno dovoljenje in če ni plačal predpisane priključitvene pristojbine.

Doslej naš vodovod res ni bil upravljan tako, kot upravljajo vodovode v vseh drugih krajih. Nekako brezpravno stanje je vladalo v tem pogledu, vsak si je privoščil samovoljnost. V bodoče bo drugače. Na občini so pripravili poseben odlok o upravljanju javnega vodovoda. Zelo strogo določbe vsebuje ta odlok. Samo nekaj izvlečkov iz novega odloka: doslej je lahko kdo šel po vodo v drugo hišo. Tega v bodoče ne bo več. Uprava vodovoda bo dala pismeno tako dovoljenje in plačati bo treba vodarino. Kdor bo hotel priključiti hišo na vodovod, bo moral poleg pismene prošnje priložiti tudi dva načrta vodne napeljave. Tudi za napeljave v stanovanju bo treba predložiti načrte poleg prošnje.

Večkrat se je zgodilo, da je kdo odpiral cestne hidrante ali ventile ali jih zapiral. V bodoče je za taka dejanja določena silno stroga kazen, toda kazen je določena tudi za odgovorne ljudi pri vodovodu, če zaprejo vodo, ne da bi (več ur prej) o tem seznanili prebivalstvo, da ne bo vode. Drsaljšča so si delali ljudje, kopalne bazene so imeli na vrtu ali vsaj velike pošode, vse to bo v bodoče mogoče samo na pismeno prošnjo. Ko bo v hiši ali v stanovanju napravljen vodovod, bo posebna komisija izvršila preizkus na pritisk. Naše bralce bo tudi zanimala do-

ločba, da bo v bodoče Javni vodovod pismeno zahteval od hišnega lastnika, da popravi vodovod ali pipe ali straniščne iztoke, če tečejo, kaznoval bo lastnika, če prvega pozivu ne bo ustregel, računat mu bo 100% povišano vodarino, pri drugem pozivu pa mu bo vodo sploh odklopil.

V naši občini mnogi hišni lastniki celo zahtevajo račun za vodarino za vsako njihovo stranko v hiši posebej. Do tega nimajo pravice, kajti le hišnemu lastniku ali upravitelju se zaračunava vodarina. On pa sme terjati ustrezno vodarino od najemnikov, toda ne sme terjati povišane vodarine, če je povišana zaradi kaznovanja. Novi odlok vsebuje dalje tudi določilo, da se odklopi voda, če kdo ne plača vodarine v nekem terminu. Praviloma mora vsaka hiša imeti vodomer. Precej jih je javni vodovod že naročil, polagoma jih bodo dobili vsi. Hude kazni so določene tudi za tiste, ki bi pasli živino v zaščitnem pasu vodovoda.

Brž ko bo občinski ljudski odbor sprejel omenjeni odlok, bo objavljen v Uradnem vestniku okraja Kranj, uprava vodovoda pa ga bo tudi v mnogih izvodih natisnila in razdelila v občini, da bodo prebivalci seznanjeni s predpisi, kajti v bodoče se ne bo več upošteval izgovor, da krivice zadevni predpis ni bil znan.

## POVIŠANJE VODARINE?

Da, izvedeli smo, da je občinskemu odboru že stavljen predlog za povišanje. Zasebnikom se bo vodarina verjetno povišala za 100 odstotkov, v obrti, gostinstvu in za iztoke v industrijskih obratih pa bo zvišanje precej višje. S povišanjem vodarine se ne bomo izenačili z drugimi kraji, ker bo vodarina pri nas še vedno nižja kot drugod. Uprava javnega vodovoda utemeljuje svoj predlog s tem, da mora slediti zgledom številnih drugih krajev, ki zberejo velika sredstva in z njimi potem lahko vzdržujejo svoje vodovode in gradijo vedno več novih vodovodov. Predlog, za povišanje vodarine vsebuje tudi določbo, da plača vodarino lastnik tudi od vsake glave živine, v nekaterih obratih pa se bo vodarina računala od doseženega letnega prometa, oziroma od zaposlenih oseb.

Za utemeljitev povišanja vodarine in izdajo odloka o upravljanju vodovodov je bil sestavljen obširen seznam problemov vodovodov. Za vsako naselje je v tem seznamu opisano, kako se preskrbuje z vodo. Domačini vsak zase že vedo, od kje dobivajo vodo, redko kdo pa pozna razmere v vsej občini.

V Lešah je troje privatnih vodovodov s studenčno vodo. Pretežna večina prebivalstva te vasi pa dobiva vodo iz potoka, ki je sicer zajet, toda voda je zaradi onesnaženja vedno sumljiva.

V Palovičah imajo zidan rezervoar s studenčno vodo, iz rezervoarja pa teče voda v korito, pri katerem dobiva vas vodo. Verjetno je voda sama na sebi brezhibna, zajetje in rezervoar pa nista v redu in možnost okužbe obstoji. — Prebivalci imajo do korita precej daleč. Na Visočah je star zaseben vodovod za enega posestnika z zidanim rezervoarjem in studenčno vodo, večina vasi pa jemlje pitno vodo kar iz potoka. Kvaliteta vode je seveda mnogokrat sumljiva.

V Hudem grabnu so iz potoka zajeli vodo v provizorno odprto zajetje, iz katerega je speljana voda po ceveh do hiš. Da voda iz potoka in v odprtem zajetju ni brezhibna, je jasno.

V Vadičah imajo zasebne vodnjake in kapnice, vse v dokaj slabem stanju, voda je nezdrava. Privatni vodovod pa ima leseno zajetje.

Na Popovem imajo zasebne vodnjake, nad vasjo pa je betonski rezervoar, toda voda ni speljana do vasi.

Na Brezjah, Hudem in Hušici imajo nov javni vodovod, ki ga je zgradil obč. ljudski odbor. Naprava je sodobna, ustrežajoča in zaprta, na vodnem omrežju je montiranih 7 hidrantov. Vodovod ima že vgrajene armature, ki bodo omogočile priključek vasi Vadiče in Popovo. Vode bo dovolj, cevi imajo premer 60 in 40 mm.

Kovor ima vaški vodovod le do korita sredi vasi, prebivalci hodijo po vodo na korito, na katerem je tudi napajališče za živino. V vasi je tudi troje privatnih vodovodov. Večina vaščanov pa se oskrbuje z vodo iz vodnjakov in kapnic, ki jih je v vasi 20, vsi so v zelo slabem stanju in s sumljivo vodo.

V Zvirčah je 10 vodnjakov in več kapnic, vse zasebna last in vsi v slabem stanju s sumljivo vodo, medtem ko je na Loki en privatni vodovod, ki daje vodo nekaj hišam, toda voda je zajeta v potoku, večina prebivalcev pa jemlje vodo iz slabih vodnjakov.

Na Retnjah je en zaseben vodovod, ki je napeljan iznad Križev ter napaja 10 hiš in železniško postajo Križe. Večina prebivalcev v vasi pa ima kapnice. Enake so razmere na Bregu, kjer imajo hiše privatne kapnice s sumljivo vodo, toda v času suše se te vode zmanjka in ljudje vozijo pitno vodo domov iz struge reke Bistrice.

V Križah obstoji vaški vodovod, ki napaja večino hiš, toda vodovod je v silno slabem stanju, v času suše vode primanjkuje. — V Snakovem pa so 4 privatni vodovodi in so prebivalci preskrbljeni z vodo.

V Seničnem je na vaški vodovod priključenih 25 hiš. V Novakih pa so iz potoka napeljali vodo v zasilno zajetje, od tam dalje pa je speljana voda po lesenih ceveh do hiš. Voda je seveda nezdrava. Na Vetnem imata obe vasi majhen vaški zidan rezervoar, toda vode nimajo dovolj za vse prebivalce. Enako je v Gozdu, kjer je manjši vodovod v slabem stanju, voda ni speljana do vseh hiš. V Sebenjah imajo vodovod kar v redu. Na vodovod so priključene vse hiše. — V Žiganji vasi se prebivalstvo preskrbuje z vodo iz vodnjakov in kapnic. V Pristavi sta dva zasebna vodovoda, manjši vodovod je last predilnice in tkalnice, 6 hiš se preskrbuje z vodo iz javnega vodovoda. V Pristavi je Javni vodovod s

pomočjo občine zgradil nov vodovod na Podvasici, ima pa ta vodovod napako, da je prešibak za vse nastajajoče naselje na Podvasici.

Bistrica ima kar 19 manjših privatnih vodovodov. Spodnja Bistrica pa napaja z vodo predilniški vodovod, ki preskrbuje z vodo tudi tovarno obutve Peko in železniško postajo; medtem ko ima železniška kurilnica lasten vodovod. Na področju Podljudelja je precej majhnih zasebnih vodovodov, kljub temu pa je mnogo hiš brez vode in jo sedaj jemljejo kar iz Moščenika. Na Slapu ima tovarna lepenske lasten vodovod in lasten vodovod. V Dolini pa je 7 zasebnih vodovodov, pri katerih je udeleženo več lastnikov. Nekateri teh vodovodov imajo skrajno slabo vodo. V Jelendolu imajo lasten vodovod, medtem ko je v Grabovšah troje zasebnih vodovodov, večina prebivalcev pa hodi po vodo kar v potok Lomščico. V Potarjih sta 2 manjša vodovoda, last zasebnikov, drugi prebivalci pa zajemajo vodo iz potoka.

V Lomu je 10 privatnih vodovodov.

Kakšna je preskrba prebivalstva z vodo v mestu, je našim bralcem znano, le tega ne upoštevajo, da je vodovod skoraj 55 let star in da vsak nov iztok na tem vodovodu znižuje pritisk v ceveh in zato vode v gornjih nadstropjih hiš zelo manjka. Tlačni vodovod (na električni pogon nad Hofnarco), ki daje vodo po Cesti JLA in v Križe, pa je v obratu dokaj drag.

Lani je javni vodovod imel od vodarine 1.838.000 din dohodkov, kar je seveda silno malo, saj komaj krije stroške vzdrževanja. — Kako torej plačati lani trasirani in zakoličeni skupinski vodovod Bistrica—Kovor—Zvirče—Breg—Retnje—Žiganja vas? Delo bosta začeli občini Kranj in Tržič še letos. Samo ta vodovod bo stal okoli 180 milijonov dinarjev. Kje jih dobiti? Kako priskrbeti zdravo pitno vodo ostalemu prebivalstvu v občini? V drugih krajih niso tako sentimentalno obzirni kot smo pri nas. Težke desetine milijonov dobijo vsako leto od vodarine, največ seveda od industrije. V naši občini pa je vprav industrija lastnik vodovodov. Je to prav? Temu že začenjajo javno oporekati. Vodovod naj bi skrbel za vodo, industrija za industrijske izdelke. Morda bodo delavski sveti v industriji ugotovili, kakšne silne naloge ima pred sabo občinski ljudski odbor ozir. uprava javnih vodovodov, in bodo začeli razmišljati o tem, da naj uprava javnega vodovoda prevzame vodovode na področju občine. S tem bi vodovod prevzel nase ogromne dolžnosti, toda mogel bi ustvariti tudi lepe dohodke, in vse dohodke bo javni vodovod vrnil nazaj prebivalcem občine s tem, da jim bo v sleherni vasi in do sleherne hiše zgradil vodovod z res zdravo pitno vodo.

## DOVOLJENJA

### ZA SEČNJO LESA NA NEGOZDNIH TLEH

Tisti, ki želijo sekati les na negozdnih tleh, morajo vložiti prošnje, proste vsake takse pri občinskem gospodarskem oddelku na gozdnem referatu od 15. maja do 30. maja t. l. Prošnje se vlagajo na predpisani tiskovini, ki se dobi na občinskem gozdnem referatu.

## ŠE EN NOV ODLOK

Doslej občinski ljudski odbor ni mogel izvajati nobenih sankcij, če kdo ni zatiral rastlinskih bolezni in škodljivcev. Da tudi to vprašanje reši na gospodarski način, bo občinski ljudski odbor na seji dne 16. maja t. l. sklepal tudi o odloku, s katerim odreja, da so za zatiranje rastlinskih bolezni odgovorne kmetijske zadruga in da varstvene ukrepe določa pristojni svet oziroma upravni organ.



## Nadaljnji glasovi o Mohoričevi Zgodovini obrti in industriji v Trziču

«Slov. poročevalec», 14. aprila

Državna založba Slovenije v Ljubljani se je odločila, da izda v svoji založbi serijo monografij iz zgodovine našega gospodarskega razvoja. Pred kratkim se je pojavila na knjižnem trgu prva knjiga iz te serije, ki jo je izdal Mestni muzej v Trziču, »Zgodovina obrti in industrije v Trziču«, izpod peresa Ivana Mohoriča, znanstvenega sodelavca Inštituta za politično ekonomijo. V tej prvi knjigi, ki ji bosta o razvoju tržiškega gospodarstva sledili še dve, je avtor zbral obširno gradivo, o nekdanjem močno razvitem cehovstvu in cehovski politiki, o tržiškem železarstvu in kovaštvu, o šentanskem rudniku živega srebra, o razvoju tržiškega usajarstva, prve zadružne tovarne »Runo« in o problematiki pogonske energije.

Knjiga je opremljena s številnimi fotografskimi posnetki, statističnimi razpredelnicami in raznimi prevodi zgodovinskih listin, s katerimi je Trzič dobival razne fevdalne svoboščine in privilegije. Zgodovinsko gradivo je bogato, avtentično in skrbno izbrano. Pisec podaja obširno snov v poljudnoznanstvenem jeziku in jo povezuje tudi s splošnim gospodarskim razvojem ostale Slovenije. V nadaljevanju te monografije bo sledila še zgodovina bombažne predilnice, zgodovina čevljarstva, poti čez Ljubeljo, tržiške železnice, strokovnega šolstva in združništva.

### »EKONOMSKA REVILJA« 1958

Muzejsko društvo v Trziču je začelo delovati s smotnim razvidom o vseh domačih zgodovinskih spomenikih, se pravi o likovnih, pisanih in tiskanih virih o mestu Trziču. Likovne spomenike ima Trzič doma, kjer zlasti kot obrtne stavbe, pogonske naprave, orodja ali izdelki kažejo značilno okolje zgodovinskega tega mesta kot neme priče njegovega gospodarstva v preteklosti. Zgovorneje govori o tem pisani, zlasti arhivski viri, ki so raztreseni daleč po svetu, pa tudi težko dostopni, tako da so ostali domačinom navadno neznan. Skupnost likovnih in pisanih virov pa tvorijo gradivo, ki šele omogoča širšo življenjsko podobo o določeni gospodarski preteklosti in njeno ponazorilo v tehniško opredeljenem tržiškem muzeju. Ob pripravah krajevne muzejske zbirke je tako tržiški mestni muzej najbolj občutil potrebo, da približa zgodovinsko tržiško gospodarstvo sedanosti in omogočil objavo o pričevanjih likovnih in arhivskih gospodarsko - zgodovinskih spomenikov Trziča Ivanu Mohoriču, znanstvenemu sodelavcu inštituta za politično ekonomijo in sorodne vede na ekonomski fakulteti univerze v Ljubljani. Uspeh skupnega dela izdajatelja in pisatelja je prva knjiga o gospodarski zgodovini Trziča z nadrobno kroniko krajevnega in okoliškega železarstva, usajarstva, nogavičarstva in vodnih pogonov.

V njej je pisatelj skrbno povzel pač vse dostopne pisane vire, zbral spomine še živih obrtnikov in industrijcev, jih vključil v širše gospodarske poglede zlasti cehovstva, gibanja cen in carinske politike in svoje izsledke bogato po-

nazoril s podobami dokumentarnih besedil, podjetij, proizvodnje, vodilnih gospodarskih osebnosti, delovnih skupnosti in v manjši meri tudi s skicami. Uvod seznanja s splošno zgodovino kraja, ki se pojavlja v XIII. stoletju na vzhodu planin južno od Ljubelja kot prometno naselje in doseže 1492 pravice trga, ki so dotedanji prometni in trgovski položaj Trziča pravno samo potrdile. S položajem trga se je Trzič očitno ločil od drugih naših obrtnih naselij, n. pr. od Zeleznikov, Kroke, Jesenic ali tudi Idrije, ki so se razvijala pod rudarskimi redi in niso rasla v cehovskem gospodarstvu, s katerim je Trzič stopil v vrsto naših zgodovinskih mest. Temelji tržiškega gospodarstva so bili prometna lega na ljubeljski koroški cesti, vodne sile Bistrice in Mošenika, oglje iz okoliških planinskih gozdov in občasno tudi rude iz okolice; sicer pa je bila koroška ljubeljska cesta pot za dovoz potrebnega grodla in kovnega železa.

Navzlic trikratnim smotnim poskusom v 16., 18. in 19. stoletju razviti plavžarstvo, je zgodovinsko tržiško železarstvo slonelo na uvozu surovega železa s Koroškega, a pri tem za razliko od drugih slovenskih železarskih središč, kjer je stalo v ospredju proizvodnje žebjarstvo, dvignilo žebjarstvo v proizvodnjo pil, kos, sipov, rezil, svedrov ali lopat, tako v kakovosti preseglo drugo gorenjsko železarstvo in se postavilo na raven koroškega. Organizacijski zastopnik tega železarstva od 16. do začrtka 19. stoletja je bil ceh sekararjev in kosarjev, ki ga je začel v drugi polovici 18. stoletja razkrajati zgodnji kapitalizem, ko ga je preraščal pod vplivom Koroškega s posameznimi večjimi manufakturnimi železarskimi, jeklarskimi ali pilarskimi podjetji. Ta so zaposlovala po nekaj desetih kovačev, a zraven kovačev še dosti številnejše oglarje, ki so dobavljali potrebno oglje, in pa vozničke za dovoz grodla s Koroškega in izvoz izdelkov k Jadranskemu morju, dokler jih ni nadomestila južna in za južno gorenjska železnica. V drugi polovici 19. stoletja je koncentracija kapitala prerastla krajevni tržiški okvir v pokrajinskega gorenjskega, ko je l. 1873 Kranjska tržiška družba pridobila tržiške železarne in jeklarne in jih začela z vsem gorenjskim železarstvom osredotočiti na Jesenjcah, kamor so jim sledili do konca 19. stoletja tudi tržiški železarji in jeklarji. Tako so ostali v Trziču predstavniki železarstva kosarji in pilarji, ki nadaljujejo štiristoletno obrtno izročilo v ustrezni novi industriji. Vzporodno s cehovskim nastajanjem železarstva in njegovim kapitalističnim razvojem in sedanja industrijska podjetja z delavsko samoupravo, pa je tržiško nogavičarstvo vzniklo iz domače obrti, vendar prepozno za organiziranje ceha, tako da se je po koncu 18. stoletja trgovsko izražalo v krošnjarenju, dokler ni konec 19. stoletja podleglo tuji industriji. Iz stare cehovske obrti, ki sta jo rodila voda in okoliški les, izvira sedanja tržiška usajarska industrija. Cehovsko usajarstvo izraža značilno družinsko izročilo s prehajanjem obrti od roda na rod in zlasti razvito potovanje pomočnikov v tujino, da so si nabrali izkušenj za

delo po vrnitvi domov, kjer so jim nadomeščale sedanja dognanja kemije v proizvodnji usnja. Spoznanja v tujini so že zgodaj vodila do nastanka večjih manufakturnih in tovarniških obratov, urejenega nadzorstva strojenja, modernizacije vegetabilnega strojenja, uvedba novih usnjarskih proizvodov in do osamosvojitve čevljarstva od usnjarstva. Usnjarska industrija Trziča je že v prvi polovici 19. stoletja proizvajala kože v najrazličnejših barvah in čisti izdelavi, kordovansko, lahko in težko usnje, čevljarska pa okrog 25.000 parov čevljev na leto. Mehanizacija in modernizacija sta dvignila usnjarstvo na raven industrije, ki je postala sposobna za tekmovanje z najbolj naprednimi, a ob tem v času narodnega preroda tudi hrbtnica tržiškega nemštva. Propad Avstro-Ogrske je pomenil zaton nemškega in rojstvo slovenskega tržiškega usnjarstva, ki ga predstavlja industrija »Runo«.

Zgodovina šentanskega rudnika živega srebra ponazarja rudniške obrate iz časa merkantilizma ali industrializacijske mrzlice tako imenovanih »ustanovitelskih« let pred l. 1873 in dobro izraža eks-

panzijo velikega kapitala v najbolj oddaljena področja; šentanski rudnik je ostal epizoda v rudarski zgodovini Trziča brez vpliva na njegovo gospodarstvo in za to tudi brez vpliva na naselitveno podobo tržiške okolice.

Na koncu knjige nas pisatelj seznanja s topografijo vodnih pogonov v tržiškem okolišu in z vprašanji o vodnih silah, ki sta jih odprla ustrezni državni zakon iz leta 1869 in deželni iz leta 1872.

S prvo knjigo o zgodovini obrti in industrije sta pokazala izdajatelj in pisatelj na važno nalogo naše krajevne zgodovine, saj so monografije iz krajevnega gospodarske zgodovine osnova za slovensko gospodarsko zgodovino sploh. S prvo knjigo je dobil Trzič prvo matično knjigo domačega gospodarstva in želimo, da ji kmalu sledita še obe naslednji v korist spoznavanja Trziča in njegovega gospodarstva, z njim pa tudi gospodarstva Slovenije. Saj ni po besedah W. Ostvalda bolj učinkovitega sredstva za poživitev in poglobitev spoznavanja določene dejavnosti, kot je proučevanje njenega zgodovinskega nastajanja.

Franjo Baš

## V počastitev praznika mladosti so mladi glasbeniki priredili lep večer

V sredo, 7. maja je Glasbena šola spet priredila v dvorani Svobode javni glasbeni večer. Posvečen je bil bližnjemu prazniku mladosti. To je bil že četrti javni nastop gojencev, ki so tudi tokrat svoj program lepo izvajali. Spored je bil pester in je obsegal dela domačih in tujih tonskih ustvarjalcev.

Že drugič so se nam predstavili cicibani, ki so pod skrbnim in zanesljivim vodstvom prof. Schweigerja temperamentno in navdušeno odpel štiri Bitenčeve skladbe: Kukavica, Rdeča kapica, Gosak in goske ter Pajek. Sledile so solistične točke. Nadarjeni Janez Perko, goj. 1. r. klavirskega oddelka, je interpretiral Gurliittovo skladbo Deklica. Sledila mu je Marija Kavara, ki je na klavirju zaigrala Pavčičevo priredbo slovenske narodne pesmi Čez tri gore. Mala Neva Dornik pa je pogumno zaigrala istega skladatelja Izidor ovčiče pase. Iz violinskega oddelka je nastopil s skladbo Boccerinija Menuet marljivi gojenec Edi Bedina, ki je zavzeto odigral skladbico. Anica Meglič iz Lomaj je zaigrala Šivičovo skladbico Pridno na delo. Gojenka Simona Rotar je občuteno zaigrala Galaverijevo skladbico Zvonovi v dolini. Baritonist Saša Perko je lepo odpel Vilharjevo čustveno pesem Moja le bo in Kaj bi te gledal skladatelja Prohaske. Gurliittovo skladbico Valse noble je presenljivo doživeto zaigrala nadarjena Marija Hirsčel. Čustveno skladbico istega skladatelja Sanjarija je s poglobljenim sentimentom interpretirala marljiva gojenka Miriam Cetina. Koštalovo skladbo Naša račka je z živahno muzikalno gesto zaigrala marljiva in nadarjena Breda Bertoncelj. Iz violinskega oddelka se nam je spet predstavil nadarjeni gojenec Boris Eržen, ki je prednašal Marčelevo skladbo Scherzando. Njegovo zavzeto izvajanje potrjuje, da se bo postopoma razvil v dobrega violinista. Marljiva gojenka Marija Kenda je čustveno zaigrala na klavirju Bon-

sack-Kalanov Pomladni valček. Večjo mero muzikalnega dojemanja je pokazala Vanja Ošabnik, ki je posredovala Grečaninovo skladbo Valček. Celist Janez Bedina pa s svojo muzikalno igro že stopa v krog zrelejših mladih poustvarjalcev, kar je dokazal z izvajanjem Fibichovega Poema. Živahno Premrlovo polko je tehnično in muzikalno sproščeno odigrala marljiva in nadarjena gojenka Erna Robleková. Težavno Mozartovo skladbo A la Turca je zaigrala marljiva gojenka Marta Kenda. Sledil ji je violinist Peter Regvat, ki je zaigral Oberovo skladbo Giga. Boris Eržen, ki obiskuje tudi klavirski oddelek, je z muzikalnim zanosom in tehnično razgibano zaigral Bortkiewizevo skladbo Princeska na grahu. Iz zakladnice mojstrov velike ruske petorice je gojenka Magda Bevc čustveno interpretirala Čajkovskega skladbo Skrjanček. S poglobljenim sentimentom je Breda Ahačičeva reproducirala vedno lep Griegov Nocturno. Sopranistka Slavica Jermanova je dostojno in z vsebinsko dognanostjo interpretirala Grečaninovo uspavanko in zahtevno Lavjčovo skladbo Cvete mi rožica. Jana Komih in Tatjana Stritih sedita že med zrelejši mlade interpretete, ki obvladata že določeno mero interpretacijske tehnike. Prva je izvajala Schuberta skladbo Dva scherza, druga pa reproducirala Chopinov Nocturno. Koncertni večer je uspešno zaključil klavirski trio, ki so ga sestavljali že rutinirani mladi in nadarjeni poustvarjalci: pianistka Tatjana Stritih, violinistka Anka Ahačič in čelist Janez Bedina. Izvajali so znan in tehnično zahteven Brahmsov Ogrski ples z živahnim muzikalnim temperamentom in potrdili, da vsi trije spadajo v krog zrelejših mladih glasbenikov, ki že dokaj obvladajo stilni glasbeni izraz predvajane skladbe. K uspešnemu izvajanju pevskih kot violinskih točk je pripomogla odlična spremljava pianistke prof. Olge Erzenove.



# STEZE IN POTA OKROG TRŽIČA

## XIX. OB TRŽIŠKI BISTRICI NAVZGOR — V DOLINO IN DO JELENDOLA

Dolina Tržiške Bistrice od Tržiča navzgor je ena najlepših in naj-slikovitejših dolin v naših Alpah sploh. Pri razpotju, kjer se cepita cesti in Lom in v Dolino, se že tako in tako ozka dolina še bolj zoži.

Od tu dalje je pot ob vodi prav kratkočasna in prijetna. Že pogled v strugo Tržiške Bistrice nam pove, da je geološka sestava tal njene doline zelo pestra. V strugi namreč leže precej veliki kosi kamenja, ki se med seboj že na prvi pogled močno razlikujejo po barvi, sestavi in trdoti. Oko strokovnjaka pa opazi še več: da so namreč prodniki in skale v strugi ne le petrografsko (po kvaliteti kamenine), ampak tudi stratigrafsko (to je po starosti oziroma legi v zemeljski skorji) med seboj zelo različne.

Ko pridemo do izliva Lomščice v Tržiško Bistrico, se dolina še bolj zoži. Preidemo preko mostička pri zgornjem obratu tovarne lesne lepenske. Hlodi, zloženi ob cesti, nas opozore, da prihajamo v pokrajino bogatih gozdov. Ob levi strani ceste je žaga, do nje vodijo od jeza navzdol manjše rake.

Padec reke je zelo velik. Voda šumi in se peni med skalami in velikimi balvani. Tu srečamo še sledove ledeniškega delovanja, ki jih ob vodi navzgor ne najdemo več. Dolina ob Bistrici v ledeni dobi verjetno ni bila pod ledom, pač pa je segel na tem mestu do nje še učinek ledenika, ki je polzel po lomski dolini navzdol. Tu, v pobočju pod Čadovljami, najdemo še morene, ki jih više v dolini ni.

Nad zadnjim večjim balvanom je na strugi jez. Cesta nas vodi tik ob reki. V strugi nad jezo so manjši kosi skal kot pod njim, vendar še vedno zadosti, da voda kaj hitro brzi čez njo. Na desni nad cesto sta izdelani dve terasi, na njih so travniki in njive vasi Čadovlje. Nad spodnjo teraso (572 m nadm. višine) ugledamo pobočje nad njo in na manjših golicah v pobočju že od daleč opazimo razliko v geološkem sestavu. Do sem so nas spremljali lapornati apnenici spodnje triade, zdaj pa prihajamo v pokrajino, ki jo sestavljajo skladi mnogo večje starosti. To so morske usedline permske starosti. Perm pa je že del starega veka zgodovine zemeljske skorje. Tu ob poti v Dolino so razgaljene te stare plasti permske in še starejše iz karbonske dobe.

Pridemo do hišice ob cesti (Čadovlje pri Tržiču št. 4). Z desne strani priteka v Bistrico manjši potoček, preko njega vodi čez mostiček nad cesto pot na jugovzhod — v Čadovlje.

Zdaj se cesta primakne tesno k pobočju na desno. Med cesto in strugo Bistrice je nizka ravnica z njivami. V pobočju pred nami rdi-jo med temnim zelenjem gozda motnordede golice permskih rdečkastih glinastih skrilavcev. Nad njimi se dviga strmo pobočje, do vrha pogozdeno (okolica kote

753 m in 1002 m na jugovzhodnih pobočjih Samuhe).

Pot nas vodi do Jamanška. Tu stoji ob cesti nekaj hiš (Čadovlje pri Tržiču št. 5 in 6, med njima nova hišica, ki še nima številke, in poleg št. 6 še hišica s hišno številko 7). Onstran vode, na desnem bregu Bistrice je še več hiš in hišic. Ob njih in med njimi vodi pot navzgor proti Počivalniku. Vzporedno s potjo teče navzdol potok, ki se za hišo ob cesti izliva v Tržiško Bistrico.

Tu napravlja reka in cesta večji ovinek. Z ovinka ugledamo pred sabo na levi in desni skalno pobočje. Cesta se močno približa vodi. Smo v višini 583 m. Nad reko je zgrajena škarpa, da voda ne trga ceste. Na desni je manjši močvirnat travnik. S ceste ob njem že opazimo, kako se obe skalni pobočji z leve in desne zblížujeta in ustvarjata tesen. Med temnimi smrekami in svetlozelenimi bukvami pa že ugledamo tudi prvo skalno piramido, iglo, ki je izdelana v trdnih karbonskih kameninah.

Zdaj se spet cesta nekoliko odmakne od reke in na ozkem prostoru med njima se dvigajo redke vitke smreke, ki zlasti poleti vabijo v mehko travo pod seboj, v senco na odmor.

Malo dalje se cesta spet približa rečni strugi. Voda je zelo deroča. Na ovinkih je bilo treba obrzdati njeno moč s škarpno, sicer bi preveč uničevala breg in cesto na njem. Na levi in desni strani opazimo rdečkaste glinaste skrilavce, grōdenske plasti, ki so nastale na kopnem že v permu. Prepereli deli se kar vijoličasto svetijo in se zlasti na desnem bregu reke kručijo prav v strugo, kamor odnašajo s seboj drobno drevje s koreninami vred. Pred nami pa skalno pobočje sivih karbonskih plasti vedno bolj zapira dolino.

Cesta se dviga rahlo navzgor, v strugi pod nami šumi peneča se Bistrica, skalni zapah pred nami je vedno bližji. Pobočja, ki jih sestavljajo permske kamenine, so še dokaj porasle.

Pridemo do znamenja v višini 604 m. Tu smo spet na geološki meji. Sivi grobo zrnati kremenovi peščenjaki so v strmem pobočju v velikih golicah razgaljeni tik ob cesti. Le malo dalje se sestav tal spet spremeni: hodimo mimo temnosivih drobnoskrilavih glinastih skrilavcev karbonske starosti, v katerih se svetlikajo prav drobcena zrna sljude. Te plasti so zelo bogate s fosili (okameneli živalski ostanki).

Onstran golice priteka z desne pot grapi navzdol manjši potoček. Stopimo čez mostiček, še malo in že smo pred skalnim zapahom, ki dolino docela zapira. Le peneča se voda si je priborila pot skozi debele sive sklade, za cesto tu ni prostora. V prejšnjem stoletju je pot vodila tu nad reko, kjer je visel na skalo obešen trstast most (»Hudičev most«). V letu 1895 pa je dal napraviti takratni gospodar te doline baron Julij Born novo pot, ki vodi skozi predor. Pri predoru leže v strugi veliki bloki trdega, kremenovega grobo zrnatega peščenjaka, na katerem so še opazni sledovi podpornikov, ki so držali staro pot.

Nad predorom štrle navzgor navpična pobočja, kjer zdaj spomladi cvete rumeni avrikelj. Ta redka cvetka se je tu ohranila v dokajšnji meri prav gotovo zato, ker ra-

ste na skoro nedostopnih pečinah, dosegljivih le plezalcem, ki pa navadno ne ropajo cvetja, ampak ga puste na mestu nedotaknjene.

V predoru so izdolbena okna v steni nad vodo, da moremo skozi nje uživati divjo romantiko te prelepe pokrajine. V strugi pod nami šumi in se peni Bistrica, na nasprotnem bregu v skalah opazimo sledove opornikov stare poti in tudi še železen kavelj. Onstran predora vodi cesta še skozi skalnat obok. Če se med predorom in tem obokom ozremo navzgor v skale, opazimo veliko plastovitost in pestrost teh starih temnosivih kamenin iz stare dobe zgodovine zemeljske skorje, iz paleozoika. Na nasprotnem bregu je še vidno, kako je potekala stara pot.

Zdaj smo pod čudovitimi kamnitimi iglami. Dolina se malo razširi, voda pod cesto buči, cesta pa se rahlo dviga. Pridemo do ovinka in do mostička, ki vodi čez Bistrico. Cesta se tu začne v serpentinah vzpenjati v pobočje, na levo čez most pa se odcepi s ceste pešpot v Dolino.

Na mostu bomo prav gotovo obstali. Nad nami so naše najčudovitejše brzice. Preko precej velikih skal iz trdega kremenovega peščenjaka pada in skače voda navzdol. Zlasti po dežju, ko je v strugi dosti vode, je prizor nepozaben. Če pa se ozremo nazaj, ugledamo kar sedem kamnitih piramid, ki ena nad drugo štrle v nebo kot v kaki praviljni pokrajini.

Namesto po cesti bomo šli v vas Dolino raje po pešpoti. S te poti je namreč mnogo lepši razgled kot s ceste, ki se tesno privije v pobočje in zato z nje ne moremo tako dobro videti niti slikovitosti kamnitih piramid, niti lepote vodnih brzic v strugi.

Vzpenjamo se ob vodi navzgor. Ob poti leže razmetani veliki skalni bloki debelozrnatih kremenovih peščenjakov, ki so zelo trdi in zato le malo preperevajo. Med skalami rastejo temne smreke in mladi gabri, pod potjo pa tudi nekaj sadnih dreves.

Sredi teh mogočnih nametanih skal čepi skromne hišice s še skromnejšimi gospodarskimi poslopji. Ta prostor imenujejo domačini Jamé. Nad Jamami je strma vzpetina: Borova peč.

Hodimo mimo Simna (Dolina št. 1) in Matije (Dolina 2), nad njima sta Pinčeva in Urhova žaga. Do obeh žag vodijo rake. Kadar je dosti vode, vidimo s ceste na nasprotnem bregu celo vrsto slapov, ki jih tvori odvečna voda, padajoča preko rak. Zdaj smo se že toliko dvignili, da se nam na jugu prikazuje greben Kriške gore.

Po markirani poti se vzpenjamo še dalje navzgor mimo Jakova (Dolina 3), mimo Tičkove hiše (Dolina 5) in mimo starejše Urhove (Dolina 90). Skoro po ravnem pridemo do mostička. Nad njim stoji prijetna Šubičeva hiška (Dolina 6) z majhnimi okenci in nageljni na njih.

Stopimo čez most in se približamo cesti. Onstran mostu vodi na levo in desno pot na cesto. Gremo na levo ob vodi navzgor mimo žage in nad rakami na cesto. Na Tržiški Bistrici je manjši jez, da odteka pod njim voda v rake in proti žagi.

Zdaj smo na ovinku. Tu se nam skrjuje ne le Kriška gora in hiše na Jamah, temveč ves spodnji del Doline in vsa pot, po kateri smo se vzpeli do sem. Vrata za nami so se zaprla, pred nami pa je nova

slika pokrajine, ki ni tako slikovita in divje romantična, marveč je svet tu zdaj — svet bolj umirjenih vzpetin in manjših strmin. Tudi Tržiška Bistrica ne hiti več tako urno navzdol in onstran njene struge je pod kmečkim domom že večja njiva.

Sledi še en ovinek in potoček pod njim, na naslednjem ovinku pa priteka po lesenem žlebu v razpadajoče korito ob cesti kristalno-čista studenčnica iz studenca, ki izvira le malo v stran od ceste.

Na nasprotnem bregu Bistrice, na prisojni strani stoje kmečki domovi: pri Bregu, pri Matevžu, pri Dovžanu. Ta del vasi imenujejo domačini Dolina, spodnjim hišam pa pravijo Jamé. Nad hišami je vzpetina Špic.

Nadaljujemo pot po cesti in pridemo mimo Zanove hiše. Nad njo je Gregorjeva in še ena pri »zgoranjem Simnu«. Tu mimo vodi pot mimo šole h Kušpegarju ter odtod mimo Urha in Pinča naprej v Lom.

Zdaj gremo čez Tržiško Bistrico. Cesta se ne vzpenja več. Dolina se nekoliko razširi. Med cesto in reko je nizka ravnica z njivami. Ob cesti na levi v bregu je lesena hišica pri Tončki. Onstran vode pa stoji domačija pri Suštarju.

Še en ovinek in smo pri Uku (Dolina 15). Tu se odcepi s ceste v levo navzgor pot proti Kalu ob potoku Kališniku, ki se vanj izliva pritok Mrzli studenc. Ob cesti sta dve kašipotni tabli TD Tržič. Ena nam pove, da je preko Kala do Kofc 2 uri hoda, druga pa kaže v Jelendol in preko planine Dovžanke na Kofce.

Čez mostiček na desno pelje pot k Suštarju. Cesta pa nas vodi preko mostu čez Kališnik. Onstran mostiča je ob cesti golica belega dolomita.

Strmina se je unesla. Po ravni cesti nadaljujemo pot mimo s skodlami krite hiše pri Gašperju (Dolina 16) ob levi strani ceste in mimo Lenartove domačije ob desni. To je zadnja hiša v Dolini.

V celoti je v Dolini 25 hiš, in sicer na Jamah 7 in v Dolini 18. V njih živi v enaindvajsetih gospodinjstvih 124 prebivalcev (59 moških in 65 žensk). Jamé imajo 34 prebivalcev, Dolina pa 90.

Gospodarsko aktivnih je 48 ljudi, od tega se jih 22 ukvarja s kmetijstvom, 10 jih hodi na delo v tržiške tovarne, pet je zaposlenih v gozdarskih dejavnosti. Šest jih je zaposlenih z obrtjo.

Seveda se v tem gorskem, hribovitem svetu ljudje ne morejo preživljati s kmetijstvom, zato je kmečkega življa malo: le 39 oseb, to je 31,4 odstotka.

Vas je razložena, postavljena vzdolž ob rečni strugi v nadmorski višini od 700 m navzgor. V njej je že 93 % hiš elektrificiranih.

Nad Lenartovo domačijo se dolina Tržiške Bistrice spet zoži. Cesta nas vodi čez most, pred mostom pa se odcepi pot v levo, na Lenartovo polje. Na obzorju pred nami so Hribi, severozahodno od njih Macesnovec. Zdaj hodimo ob Lenartovem polju. Tu je Vošč. Sledi cestni ovinek, kjer se cesta močno približa reki in vodi dalje tik ob Bistrici. Dolina se spet zoži, tako da je v njenem dnu prostor le za cesto in reko. Z levega brega Bistrice preidemo čez most spet na desni breg reke. Cesta teče tik ob zidu, ki jo ščiti pred razdiralno silo vode. Že ugledamo pred sabo hiše Jelendola. Tu na ovinku je prva od njih pri Pepelarki (Jelendol št. 1). Prof. Slava Rakovec

## IZLET V NEZNANO

Turistično društvo organizira v četrtek 22. maja avtobusni izlet v neznano. Odhod izpred pisarne Turističnega društva ob 3. uri popoldne. Cena za člane 160 din, za ostale 200 din.



## KAJ DELAMO PIONIRJI na osemletki heroja Bračiča?

Pionirji z osemletke heroja Bračiča imamo svoj pionirski odred. Na čelu odreda je štab, ki ga sestavljamo zastopniki razredov. Od teh smo izvolili predsednika, tajnika in blagajnika.

Na sestanku pionirskega odreda smo sklenili, da ustanovimo nekaj krožkov. Tako imamo sedaj na šoli dramatsko in recitatorsko skupino ter risarski in fotografski krožek. Večina pionirjev te krožke zelo radi obiskujemo. Zelo smo zadovoljni, da lahko po šolskem pouku zopet hitimo v šolo in se tam zbiramo po krožkih, ki nas najbolj vesele.

Sklenili smo tudi, da naj hodi nekaj pionirjev iz višjih v nižje razrede. Mali pionirčki zelo radi poslušajo, ko jim pripovedujemo pravljice in podobno. Nekdo jim je preprosto orisal satelit in Lajko. Vsi so ga s pozornostjo poslušali. Očividno jih je to zelo zanimalo.

Pionirski štab ima še vedno sestanke. Na njih se pogovorimo, kako napredujejo krožki in poskušamo ustanoviti še katerega, saj vemo, da bomo razveselili s

tem mnogo pionirjev. Če se nam to ne bo posrečilo v tem šolskem letu, pa se nam bo prav gotovo v drugem in še v nadaljnjih.

Dijakinja Marija Cerar

## VIDEN NAPREDEK FOTOAMATERSTVA V TRŽIČU

Fotoamaterski klub v Trziču obstoji že dobrih 20 let. Sicer je moral med okupacijo nasilno prenehati, vendar je po osvoboditvi znova zaživel in dokaj marljivo nadaljeval z delom. Danes se že kaže njegovo uspešno napredovanje. Lanskoletna razstava »20 let trziškega fotoamaterstva« mu je dala še poseben poudarek; klub je dobil ugled pri vseh gorenjskih fotoamaterskih sekcijah. Napredni člani kluba so ravno ob razstavi uveljavili svoje napredne ideje, splošno pomembne na razvoj fotoamaterstva na Gorenjskem. Predlagali so namreč, naj bi se ustanovila okrajna komisija, ki bi nadzorovala ter pospeševala delo in razvoj pri vseh foto-klubih na območju okraja. Predlog je bil sprejet in v odbor na novo ustanovljene komisije so bili izvoljeni

trziški fotoamaterji. Tako imamo danes štab te (okrajne) komisije v Trziču.

Klub dela zlasti zadnja leta vedno intenzivneje. Uspeh se kaže v praktičnem in ideološkem pogledu. Trziču in okolici je dal klub že mnogo absolventov tečajev A in B. Danes vodi hkrati kar dva A tečaja za šolsko mladino na obeh osemletkah v Trziču. Na filmskem traku pa so klubske fotokamere evokovečile že dokaj pomembnih športnih in kulturnoprosvetnih dogajanj.

amaterjev. Teško je pohvaliti kakega posameznika, ker prav vsi zaslužijo pohvalo in priznanje. Le škoda, da je del dvorane ostal nezaseden. Podnartčani bi brez skrbi lahko nastopili tudi na trziškem odru.

Za organizacijo kluba je značilno, da skuša čim dosledneje prislusniti kulturnim in družbeno političnim zahtevam, potrebam in prizadevanjem. Zato se njen obširni delovni program avtomatično neprestano izpopolnjuje in usmerja; krmar mu je geslo: »Tehniko ljudstvu!«

Za hiter razvoj fotografske tehnike v Trziču velja priznanje prizadevnim starim in mladim članom fotokluba — navdušenim ljubiteljem fotografije.

## OBVESTILA

Turistično društvo obvešča vse prebivalstvo, da vozi odslej avtobus na Ljubelj ob nedeljah tudi ob 8. uri zjutraj. Z Ljubelja se vrača ob 12. uri in nato odpelje na Ljubelj ponovno ob 13.30. Povratek z Ljubelja zvečer ob 18. uri.

Izkoristite ugodnost za nedeljske izlete v naravo in za smučanje na Zelenici!

Turistično društvo vabi vse prebivalstvo k predavanju tov. Tavčarja o Skandinaviji, ki bo sredo, 21. maja ob 20. uri v dvorani Svobode. Predavanje bo spremljano s skioptičnimi slikami. Vstopnina 20 dinarjev.

Vpisovanje dosedanjih in novih učencev v drž. glasbeno šolo bo od 15. maja do konca meseca maja. Vpisovanje bo v pisarni glasbene šole vsak dan od 8. do 10.30 ure in od 14.30 do 17.30 ure. Vpisnina je 50 din. Ker je sprejem gojencev zaradi pomanjkanja učnih moči omejen na določeno število, pričujemo, da pohitite z vpisom, ker kasnejših prijav ne bomo mogli upoštevati.

Občinska zveza upokojencev vljudno vabi vse svoje člane in članice, da se udeležijo občnega zbora, ki bo dne 26. maja ob 9. uri v dvorani »Svobode« z običajnim dnevnim redom.

Odbor.

### RAZPIS DELOVNEGA MESTA

Obratna ambulanta v Bombažni predilnici in tkalnici razpisuje delovno mesto računovodje, ki bo obremenjen tudi pomočnik upravnika. Pogoj — potrebna strokovna izobrazba. Plača po uredbi.

Nastop službe takoj!

Prijave pošljite na naslov: Obratna ambulanta BPT, Trzič.

## GIBANJE PREBIVALSTVA

v času od 25. aprila do 12. maja

**Rodile so:** Štefančič Marija, prešivalka, Slap 1 — deklico; Černe Marjeta, tovarniška delavka, Trzič, Partizanska 5 — deklico; Slatnar Slavica, Trzič, Blejska 13 — dečka. — Čestitamo!

**Umrli so:** Seifert Franciška, družinska upokojenka iz Trziča, stara 70 let; Kuhar Marija, upokojenka iz Trziča, Ravne — stara 70 let; Vodnik Anton, upokojenec iz Trziča — star 78 let; Kralj Marija,

zasebnica iz Trziča — stara 84 let. **Poročili so se:** Svegelj Janez, kmet iz Visoč, in Zupan Ivana, gospodinjska pomočnica iz Loma pod Storžičem; Slatnar Janez, ključavničar iz Retenj, in Ambrožič Slavica, tov. delavka iz Trziča; Kolkolj Adolf, tovarniški delavec, in Leban Klara, tovarniška delavka, oba iz Leš; Meglič Franc, mizarški pomočnik iz Podljubelja, in Kelenc Marija, trg. pomočnica iz Trziča. —

## BESEDA NAŠIH BRALCEV

»Kam za prvomajske praznike? Greš z nami pod Storžič? Večja skupina nas je, ne bo ti žal, če se nam pridružiš! Tudi lepi dnevi se obetajo!« — »Greš z menoj na Kofce? Prvega maja greva, drugi dan se vrneva; bova čisto zase.« — »Z menoj menda greš na Kriško goru?« Tako so me prijatelji vabili na dan pred 1. majem, ko sem se nekoliko časa zadržal na trgu.

»Koliko si dobil ti dobička?« so se spraševali delavci BPT in tudi delavci nekaterih drugih podjetij. Sleherna tovarna je za svoje delavce poskrbela, da niso bili ob prvomajskih praznikih brez denarja. Tudi upokojenci in invalidi so prejeli že pred 1. majem svoje mesečne prejemke. Slehernega delovnega človeka so vzradostili ti prazniki in je težko pričakoval, da godba zaigra budnico na dan 1. maja.

Veselih obrazov so se po praznikih vračali s planin tisti, ki so

me vabili s seboj. Ob pripovedovanju, kako lepo so se imeli, mi je bilo grenko, res grenko, zakaj tudi jaz ljubim planine in veselo družbo, a na žalost se nisem mogel vabilu tovarišev odzvati, da bi šel z njimi! Vprašujem se, zakaj ne bi socialno zavarovanje pred tako lepimi prazniki izplačevalo hrano in pacientom, ki že po več tednov ne delajo. Če je na primer pacient bil zaposlen pred boleznijo v podjetju, katero je za 1. maj izplačevalo le plače, ne dobička, seveda ni prejel nič. Kako drugačnega razpoloženja bi bil, če bi imel v žepu nekaj kovačev! Tako se pa pacienti nismo mogli veseliti kot drugi delavci, zato tudi nisem mogel iti s tovariši na planine.

Sem pa prepričan, da bodo te vrstice kaj zalegle, da bomo drugo leto ob 1. maju tudi mi bolj veseli, kot smo bili letos.

R. B.

## Smrt pretrgala najstarejšo zakonsko zvezo v Trziču

Dne 7. maja letos nas je zapustila najstarejša zakonska družica Marija Kralj, p. d. Figureževa mama v 85. letu starosti. Zakon je sklenila leta 1900.

V zakonu je rodila 11 otrok, od katerih živijo danes samo še 3 sinovi. Leta 1950 sta zakonca skromno in tiho obhajala 50-letnico zakonskega življenja v krogu svojih domačih, saj je pokojnica sama naročala, da ni treba obešati na veliki zvon, da je že toliko časa poročena. Bila je vedno skromna in marljiva žena.

Pred nekaj leti je naš list objavil sliko njenega zakonskega druga Franca Kralja kot najstarejšega čevljarskega mojstra v Trziču. Le-ta še danes kot 84-letni starček izvršuje svojo podedovano obrt (tudi njegov oče Jakob je bil čevljar).

Da je bila Figureževa mama priljubljena med Trzičani, posebno še med sosedi, je pokazala njena zadnja pot, saj so jo spremili v zelo lepem številu.

Bodi ji zemljica lahka in naj počiva v miru! Domačim pa naše iskreno sožalje!

### OGLAS

Planinsko društvo v Trziču išče oskrbnika za svoje planinske postojanke. Nastop s 1. junijem. — Prednost ima upokojen zakonski par. Pismene ponudbe pošljite na Planinsko društvo, Trzič.

### ZAHVALA

Vsem, ki so nam ob smrti naše ljubljene matere, stare matere in tete

### MARIJE KRALJ

izrazili sožalje in jo spremili na njeni zadnji poti v tako lepem številu, se najtopleje zahvaljujemo.

Posebno zahvalo smo dolžni tudi pevcem in gasilski deputaciji. Enako se zahvaljujemo tudi duhovščini za zadnjo tolažbo in spremstvo.

### Žalujoča družina Kraljeva